

trek&travel

PIENINY I POLSKI SPISZ

TRZY KORONY

SOKOLICA

PRZEŁOM DUNAJCA

SZCZAWNICA

ZAMEK W NIEDZICY

ERGO
HESTIA

Autor przewodnika: Krzysztof Dopierają

Redaktor prowadzący: Maciej Żemojtel

Redakcja: Barbara Sikora

Opieka techniczna: Katarzyna Leja

Opracowanie kartograficzne: Jan Leja (mapy i profile tras),

Krzysztof Trojan (mapy okładkowe)

Źródło pochodzenia danych kartograficznych: OpenStreetMap.org

Projekt graficzny serii: Sabina Suchy

Projekt okładki: Ewa Jarocka; materiały graficzne zostały wykorzystane za zgodą adobe.stock.com

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz Helion SA dokozyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz Helion SA nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion SA

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <https://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/bepps1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN: 978-83-283-7555-0

Copyright © Helion SA, 2021

• Kup książkę • Poleć książkę • Oceń książkę	• Księgarnia internetowa • Lubię to! • Nasza społeczność

SPIS TREŚCI

	ZDOBĄDŹ I POZNAJ	8
	trek	15
	PIENINY I POLSKI SPISZ W PIGUŁCE	16
	PIENINY I POLSKI SPISZ	18
	TOPOGRAFIA	19
	PRZYRODA	24
	PRZYGOTOWANIE DO WYCIECZKI	32
	PLANOWANIE TRASY	32
	ODZIEŻ I EKWIPUNEK	32
	OZNACZENIA SZLAKÓW	35
	ZAGROŻENIA	37
	POMOC W GÓRACH	40
	TURYSTYKA W PPN	41

TRASY TREKKINGOWE	43
1 SPISKI KLASYK Z TATRAMI W TLE	45
2 ŻAR SPISKICH HOMBARKÓW	53
3 Z NURTEM BIAŁKI	61
4 PĘTLA MIĘDZY TWIERDZAMI	69
5 GRZBIETEM MAŁYCH PIENIN	75
6 CO DWA WĄWOZY TO NIE JEDEN	83
7 PIENIŃSKI WŁADCA SZCZYTÓW	91
8 WSPINACZKOWY DUBLET	99
9 Z WIZYTĄ U „LATAJĄCEGO MNICHA”	107
10 DUNAJEC ZE SŁOWACJĄ W TLE	113

travel 119

O REGIONIE	120
HISTORIA	120
ZABYTKI	127
LEGENDY	131
FLISACTWO NA DUNAJCU	133
KULTURA LUDOWA SPISZA	134
KUCHEMNE SPECJAŁY REGIONU	137

ATRAKCJE PIENIN I SPISZA	139
1 SZCZAWNICA	140
2 SZLACHTOWA	151
3 JAWORKI	154
4 LEŚNICA	160

5	KROŚCIENKO NAD DUNAJCEM	161
6	PIENIŃSKI PARK NARODOWY	167
7	PRZEŁOM DUNAJCA	169
8	SROMOWCE WYŻNE	171
9	SROMOWCE NIŻNE	173
10	CZERWONY KLASZTOR	174
11	GRYWAŁD	177
12	NIEDZICA	178
13	JEZIORO CZORSZTYŃSKIE	186
14	CZORSZTYN	189
15	GÓRA WDŻAR	194
16	KLUSZKOWCE	196
17	MANIOWY	198
18	DĘBNO	198
19	HARKŁOWA	200
20	ŁOPUSZNA	201
21	NOWY TARG	203
22	NOWA BIAŁA	208
23	KREMPACHY	208
24	PRZEŁOM BIAŁKI	209
25	DURSZTYN I JURGOWSKIE STAJNIE	211
26	DURSZTYŃSKIE SKAŁKI	211
27	FRYDMAN	212
28	FALSZTYN I ZIEŁONE SKAŁKI	213
29	ŁAPSZE NIŻNE	215
30	ŁAPSZE WYŻNE	217
31	TRYBSZ	218

32	CZARNA GÓRA	219
33	RZEPISKA	221
34	JURGÓW	222
35	ŁAPSZANKA	224
36	KACWIN	230
	TRASY ZWIEDZANIA	233
	SZLAK ARCHITEKTURY DREWNIANEJ	234
	TOUR DE PIENINY	236
	SPISZOWA PĘTLA	238
	INFORMACJE PRAKTYCZNE	241
	INDEKS	250

ZDOBĄDŹ I POZNAJ

● PANORAMA TATR Z ŁAPSZANKI

Pejzaż najwyższych polskich gór z okolic Łapszanki jest jedną z najlepszych panoram na Spiszu. Zwykle można go podziwiać w towarzystwie niewielu turystów.

● ZAMKI NAD JEZIOREM CZORSZTYŃSKIM

Średniowieczne warownie w Niedzicy i Czorsztynie rzucają swój cień na taflę największego zbiornika wodnego w regionie. Ich milczące mury były świadkami wielu zbrojnych potyczek.

Kup książkę

Poleć książkę

TRZY KORONY (982 M N.P.M.)

Ten popularny szczyt jest niepisany symbol Pienińskiego Parku Narodowego. W sezonie chce go zdobyć niemal każdy turysta, warto więc rozpocząć wędrówkę już o świcie.

Kup książkę

Poleć książkę

PRZEŁOM DUNAJCA

Rower, własne nogi, kajak, ponton lub tradycyjna flisacka tratwa – sposobów na zwiedzanie przełomu jest wiele i każdy z nich dostarcza niezapomnianych wrażeń. Rzeka wijąc się wzdłuż polsko-słowackiej granicy wśród monumentalnych skalnych ścian.

CZERWONY KLASZTOR

W tym kompleksie monastycznym po słowackiej stronie granicy rezydował niegdyś „latający mnich”. Podobno zaprojektował on lotnię, na której udało mu się sfrunąć ze szczytu Trzech Koron!

UZDROWISKO SZCZAWNICA

Wody mineralne, których źródła biją w okolicach Szczawnicy, znane są kuracjom już od XIX w. Ich skład ma dobroczynny wpływ na wiele schorzeń i dolegliwości. W miejscowości zobaczymy też sporo przykładów zabytkowej drewnianej architektury uzdrowskiej.

WYSOKIE SKAŁKI (1050 M N.P.M.)

Najwyższe wzniesienie Pienin bywa też nazywane Wysoką. Jego zbocza porastają lasy świerkowe, a ze szczytu rozpościera się rozległa panorama polskich i słowackich gór.

Kup książkę

Poleć książkę

WIEJSKA ARCHITEKTURA SAKRALNA

Zwiedzając polski Spisz, warto zwrócić uwagę na tutejsze murowane kościoły wiejskie – najciekawsze zobaczymy w Krempachach oraz Frydmanie i Niedzicy. Podróżując od strony Nowego Targu, koniecznie zatrzymajmy się przy stylowych podhalańskich drewnianych kościołach w Łopusznej (jest tu też piękny dwór Tetmajerów), Harkłowej i Dębnie (obiekt z listy UNESCO). Inne ciekawe obiekty w regionie to m.in. cmentarna kaplica w Maniowach, drewniany kościół w Grywałdzie, drewniany kościół św. Katarzyny w Sromowcach Niżnych oraz dawna murowana cerkiew łemkowska w Szlachtowej.

WĄWÓZ HOMOLE

Piękny skalny kanion z graniami o fantastycznych kształtach. Jego dnem płynie malowniczy potok Kamionka, którego wody tworzą niewielkie kaskady.

PRZEŁĘCZ ROZDZIELA (803 M N.P.M.)

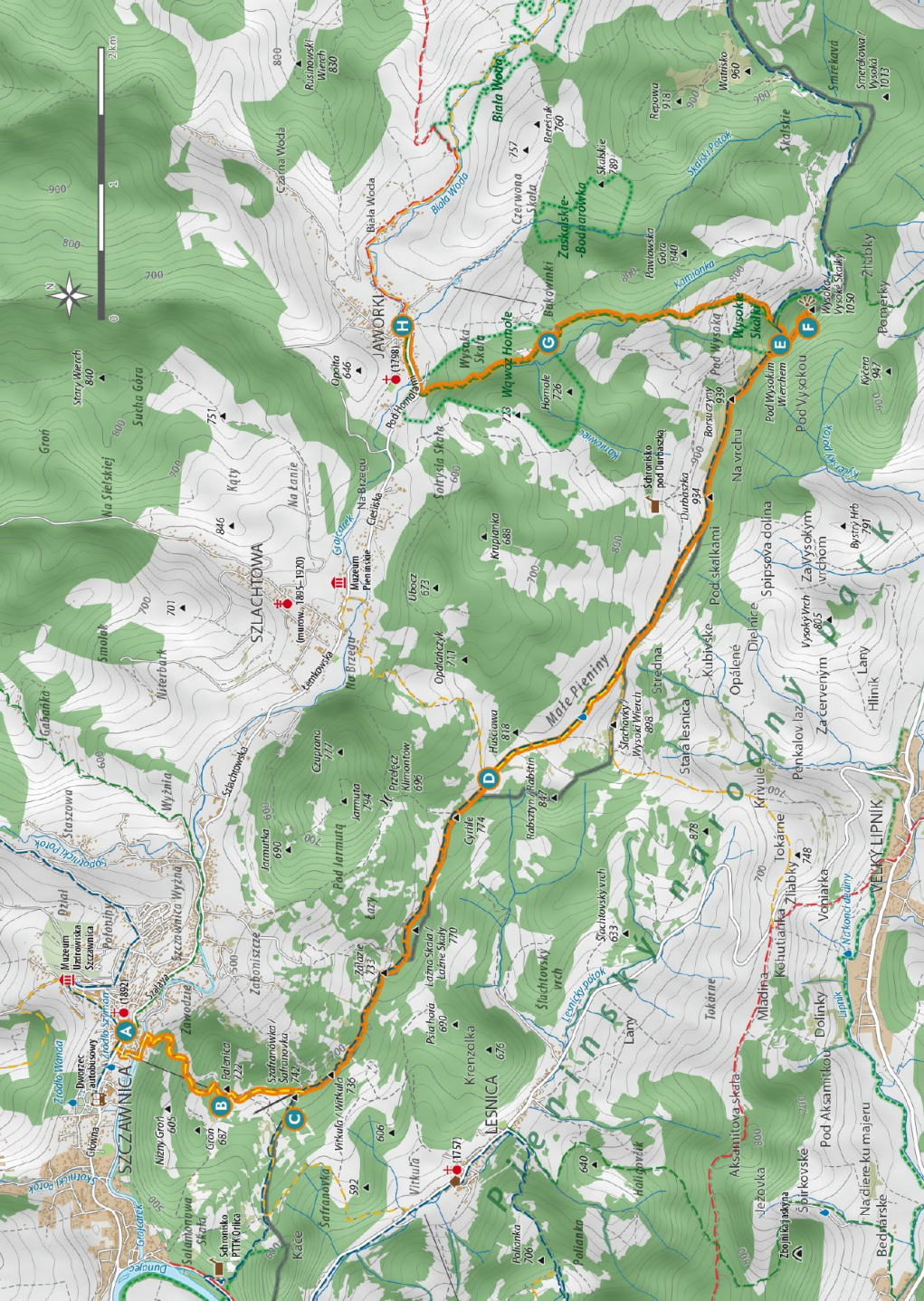
Przełęcz we wschodniej części
Małych Pienin zachwyca roz-
ległą trawiastą przestrzenią
z widokami aż po dalekie Gorce.
Szlak żółty krzyżuje się tutaj
z niebieskim.

Kup książkę

Poleć książkę

5

GRZBIETEM MAŁYCH PIENIN

A

SZCZAWNICA

TRANZYT

B

PALENICA

13,5 km

C

SZAFRANÓWKA

834 m

D

POD HUŚCIAWĄ

4.30 h

E

POD WYSOKIM WIERCHEM

ŚREDNIA

F

WYSOKA

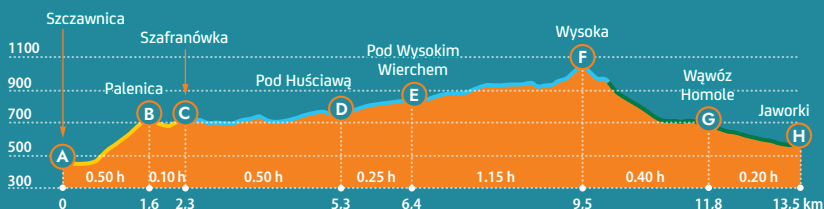
G

WĄWÓZ HOMOLE

H

JAWORKI

To propozycja trasy dla turystów, którzy lubią się trochę zmęczyć. Od Szczawnicy po Wysoką (1050 m n.p.m.), najwyższy szczyt Pienin, czekają nas tutaj niemal same podejścia (z dziećmi lepiej wyjechać na Palenicę kolejką). Trud wędrowki wynagradzają jednak widowiskowe górskie pejzaże, a w drodze powrotnej malownicze skały wąwozu Homole.

Kup książkę

Poleć książkę

75

Na szczycie Palenicy

Trasę rozpoczynamy szlakiem żółtym z centrum **A Szczawnicy**, a dokładnie z niewielkiego placu na skrzyżowaniu ulic Główniej i Zdrojowej. Kierujemy się wzdłuż pierwszej z nich na zachód, mijając warty uwagi **stary cmentarz**, po czym schodzimy schodami odbijającymi w lewo, ku kasom biletowym **kolejki na Palenicy**. Jeśli nie planujemy z niej skorzystać, to przechodzimy mostkiem przez rzekę Grajcarek, skręcamy w lewo, a następnie po ok. 200 m w prawo, między zabudowania. Po chwili szlak żółty ginie między drzewami i zaczyna pięć się ostro w górę. To najbardziej stromy etap tej trasy, która kilka razy krzyżuje się z biegiem wspomnianej kolejki linowej. Mniej więcej po trzech kwadransach docieramy na szczyt **B Palenicy** (722 m n.p.m.), gdzie działa rozbudowana infrastruktura turystyczno-rozrywkowa. Dzieci mogą tu poszaleć na

jeżdźalni grawitacyjnej, a dorośli uraczyć się zimnym piwem w barze Groń. Po prawej stronie rozciąga się ładny widok na masyw Trzech Koron, a ze szczytu Palenicy w pogodny dzień można też dostrzec Tatry.

Następnie wspinamy się dalej, podążając prosto na **C Szafranówkę** (742 m n.p.m.), gdzie szlak żółty krzyżuje się z niebieskim. Warto obejrzeć się tutaj za siebie – za naszymi plecami rozciąga się panoramiczny widok na szczyty Pienin, Gorców i Beskidu Sądeckiego.

Na węzle szlaków skręcamy w lewo, podążając za niebieskim oznakowaniem. Aż do szczytu Wysokiej będziemy wędrować równoległe do słowackiej granicy. Trasa mija wierzchołek o nazwie Witkula (736 m n.p.m.) i wiedzie w dużej mierze lasem, choć od czasu do czasu pojawiają się także polany krajobrazowe. Po lewej

ROWEREM PO MAŁYCH PIENINACH

Zwiedzanie Małych Pienin na rowerze umożliwiają wytyczone tu szlaki rowerowe. Na dwóch kółkach dojedziemy ze Szczawnicy na przełęcz Rozdziela (przez Szlachtową i Jaworki oraz rezerwat „Biała Woda”), skąd można kontynuować pedałowanie w kierunku Piwnicznej lub Kosarzysk. Inna trasa wiedzie na grzbiet graniczny (osiąga go pod wierzchołkiem góry Cyrhla, a następnie nieco na wschód od Wysokiej) i sprowadza spod Durbaszki w okolice Jaworek, omijając wąwóz Homole, który pozostaje niedostępny dla rowerzystów.

stronie wylania się m.in. widok na masyw **Jarmuty** (794 m n.p.m.), łatwy do zidentyfikowania przez zamontowaną na jego szczycie wieżę nadajnikową. Na jego zboczach od XVIII w. działały sztolnie (zob. ramka *Gorączka jarmuckiego srebra*). Mijamy znajdujące się po prawej stronie i porośnięte bukami łązne Skatły, a następnie zbliżamy się do szczytu Cyrhli. Las ustępuje tutaj miejsca rozległym halom i polanom, wykazującym pewne podobieństwo do bieszczadzkich połonin. Idąc głównym grzbiem Małych Pienin, po chwili docieramy do skrzyżowania szlaków niebieskiego z żółtym **D Pod Huściawą** (818 m n.p.m.). Drugim z nich można opcjonalnie odbić w lewo i zejść na dół, do Szlachtowej, jeśli czujemy, że opadliśmy z sił (zajmie to do 40 min). Wspomniane szlaki biegną dalej prosto, równoległe

5

GRZBIEM MAŁYCH PIENIN

Widok z Szafranówki

przez ponad kilometr, obchodząc od północy Wysoki Wierch. Mijając bacówkę, dochodzimy do **E skrzyżowania pod Wysokim Wierchem** (823 m n.p.m., szczyt 898 m n.p.m.). Tu szlak żółty odbija w prawo, na szczyt góry, a następnie biegnie dalej na stronę słowacką.

Kontynuujemy wędrówkę wzdłuż niebieskich oznakowań, trasa cały czas pnie się w górę. Warto zejść na chwilę z głównego traktu, by zawitać do **schroniska pod Durbaszką**, z uwagi choćby na tamtejszy bufet.

Na wysokości szczytu Durbaszka szlak ponownie chowa się w lesie, co pozwala odetchnąć w cieniu. Im bliżej Wysokiej, tym bardziej stromo – jesteśmy już na wysokości ponad 900 m n.p.m. Mijamy szczyt Borsuczyny i wchodzimy na teren **rezerwatu „Wysokie Skałki”**. Ochroną są tutaj objęte płaty górnoeregłowego lasu świerkowego oraz wybrane gatunki roślin, np. dość rzadkiej w Polsce lilii złotogłów. Dochodzimy do zarośniętej **Przetęczy Kapralowa Wysoka** – tu szlak niebieski się rozwidła. Docelowo będziemy odbijać nim

WIDOK SPOD SZCZYTU DURBASZKI

Pilsko

Macelowa
Góra

Romanka

Flaki

Nowa Góra

Babia Góra

w lewo (w drodze powrotnej – w prawo), jednak najpierw kierujemy się na szczyt **F Wysokiej** (1050 m n.p.m.), zaliczany do Korony Gór Polski. Prowadzi tam stroma, kamienista ścieżka – na jej pokonanie trzeba przeznaczyć ok. 15 min. Podejście ułatwiają metalowe schody oraz barierki. Na samej górze nie ma zbyt wiele miejsca (na szczęście w sezonie nie ma tu tylu podróżnych, co np. na Trzech Koronach), ale pejzaże należą do najlepszych wzdłuż niniejszej trasy. Widać stąd wszystkie okoliczne pasma: całe Pieniny, Tatry, Gorce,

Beskid Sądecki, a także słowacką i polską część Spisza. Dość widowiskowe są też same skalne urwiska wieńczące najwyższy szczyt Pienin.

Po zejściu z powrotem na Kapralową Wysoką skręcamy w prawo, kontynuując marsz przez chwilę szlakiem niebieskim. Na skrzyżowaniu szlaków, na Polanie pod Wysoką, odbija on jednak w prawo, a my podążamy dalej za zielonymi oznaczeniami. Od tego miejsca trasa zaczyna biec stromo w dół. Północne zbocza najwyższego szczytu Pienin cieszą oko rozległymi

Trzy Korony

Czyrnic

Polica

Kup książkę

Poleć książkę

GORĄCZKA JARMUCKIEGO SREBRA

Leżący na południe od Szczawnicy masyw Jarmuty (794 m n.p.m.) jest ciekawy z co najmniej kilku powodów. Po pierwsze, to jedna z nielicznych pienińskich gór o wulkanicznej genezie, której andezytowe skały ukształtowały się ponad 20 mln lat temu. Po drugie, na zboczach Jarmuty w XVIII w. szukano drogoceńnych kruszców, w tym srebra. Inicjatorem tych działań był niejaki Paweł Karol Sanguszko, litewski książę, posiadający w tej okolicy wiele dóbr. Zlecił on ekspertyzy, które wykazały istnienie żył rozmaitych minerałów. Nakazał więc zbudować tu dwie sztolnie, a do wydobycia sprowadził specjalistów z różnych części Europy, m.in. z Węgier oraz Saksonii. Żywotność biznesu okazała się jednak krótka, a wydobycie mało opłacalne. Pozostałości sztolni, zwanych Bania oraz Wodna Bania, do dziś można znaleźć na zboczach masywu. Mieszka w nich sporo nietoperzy, a wizyta w środku raczej nie jest polecana ze względu na niebezpieczeństwo osunięć. Co ciekawe, miejsca te nie są łatwe do odnalezienia, a miejscowe legendy mówią, że sztolnie są potęczone korytarzami z Czerwonym Klasztorem! Choć na szczycie Jarmuty nie prowadzi żaden szlak turystyczny, to od kilku lat funkcjonuje rekreacyjna ścieżka na tę górę, która rozpoczyna się w Szczawnicy, przy ulicy Szlachtowskiej.

polanami, gdzie można odpocząć pod jednym z rozłożystych jaworów. Schodzimy, mając przed sobą piękny widok na szczyty Pienin i Beskidu Sądeckiego. Stromy etap kończy się w pobliżu bazy namiotowej SKPB Łódź, za którą szlak zielony chowa się nieco w las. Szerokim traktem biegnie on w kierunku **Jemeriskowej Skałki**, za którą schował się świetny **punkt widokowy** przy górnej stacji kolei linowej Homole (opcjonalnie można nią zjechać do Jaworek, ale wówczas przegapimy wąwóz Homole). Znajduje się tu wiata turystyczna, kilka tablic informacyjnych, a niżej także restauracja, gdzie można nabrać sił, podziwiając przepiękną panoramę Pasma Radziejowej, które stanowi część Beskidu Sądeckiego.

Przy wspomnianej skale szlak skręca gwałtownie w lewo, wiodąc dalej w dół, do Dubantowskiej Polany. Jej atrakcją są dwie formacje skalne: **Czajakowa Skała** oraz **Kamienne Księgi**. Według jednej z lokalnych legend w tych ostatnich zapisane są losy ludzkości. Warto zachować czujność, wypatrując niepyłaka apollo – ten zagrożony wyginięciem motyl bywa widywany w okolicy. Jego ubarwienie jest zbliżone do odcienia skał wapiennych, co pełni – rzecz jasna – funkcję ochronną. Wędrując dalej, zbliżamy się do nurtu Kamionki, który prowadzi nas już do samych Jaworek, gdzie znajduje się meta naszej trasy. Mija się tu wiele mostków i metalowych schodów z poręczami, które są ułatwieniem dla starszych i mniej sprawnych turystów. Mimo to nie brakuje też sekcji z białym, wystającymi korzeniami czy ostrymi kamieniami. Zanim dotrzemy do mety, czeka nas jeszcze nie lada atrakcja, czyli **G wawóz Homole**. Strzeliste wapienne skały tej efektywnej rozpadliny w kilku miejscach przyjmują modelowy kształt litery „V”, a wysokość

jej ścian dochodzi do 120 m. To jedna z największych atrakcji przyrodniczych Pienin, gdzie w szczycie sezonu nie brakuje amatorów trekkingu, ale nawet ich duża liczba nie przeszkadza w kontemplacji piękna dzikiej górskiej przyrody.

Po zejściu do głównej drogi w **H Jaworkach** można złapać autobus do Szczawnicy z przystanku, który znajduje się niemal naprzeciwko wejścia do wąwozu. Jeśli mamy jeszcze czas, warto skręcić w prawo i dojechać asfaltówką do placu w centrum miejscowości. Znajdują się tutaj tablice informacyjne dotyczące ciekawostek kulturowych regionu. W oddali widać też wieżę **kościota św. Jana Chrzyciela**. Świątynia również zastępuje na wizytę. Jej dzieje są wielce intrygujące, gdyż w dawnych czasach miała charakter prawosławny.

DOJAZD I PARKING

Zob. trasa nr 10, s. 117 (Szczawnica); trasa nr 6, s. 89 (Jaworki).

WYŻYWIENIE

- **Bufet w schronisku pod Durbaszką** (zob. dalej).

Pozostałe informacje – zob. trasa nr 10, s. 117 (Szczawnica); trasa nr 6, s. 89 (Jaworki).

NOCLEGI

- **Górski Ośrodek Szkolno-Wypoczynkowy Pod Durbaszką**, Pod Homolami 4, Jaworki, tel. +48 18 262 2547, www.durbaszka.pl.

Pozostałe informacje – zob. trasa nr 10, s. 117 (Szczawnica); trasa nr 6, s. 89 (Jaworki).

3 JAWORKI

RYNEK

Mimo swych niewielkich rozmiarów Jaworki przyciągają wielu turystów, głównie ze względu na bogatą przyrodniczo okolicę. W centrum wsi warto przysiąść na ładnie urządzonego rynku, który wyłożono kostką, a w jego strukturę wkomponowano kryte gontem **kamienne baszty**. Pełnią one funkcje tablic informujących o ciekawostkach regionu, np. o kulturze Łemków, jego dawnych mieszkańców.

CERKIEW ŚW. JANA
CHRYZOSTOMA

Tak jak w Szlachtowej, w Jaworkach też funkcjonuje kościół rzymskokatolicki, współcześnie pw. Jana Chrzciciela, który w przeszłości był cerkwią. Świątynia grekokatolicka istniała tutaj już w XVII w., jednak spłonęła, a na jej miejscu wybudowano w 1798 r. nową, którą możemy oglądać do dziś. Z zewnątrz kościół jest mniej wystawny niż ten w Szlachtowej, a jego styl architektoniczny łączy elementy m.in. barokowe i klasycystyczne. Prawdziwe dzieła sztuki kryją natomiast świątynne wnętrza. Prócz wnych **malowideł** z pierwszych dekad XX w. uwagę przyciąga rokokowy **ikonostas**, pamiętający czasy budowy cerkwi. Tworzy go kilka rzędów ikon, z czego w centralnym punkcie widać siedzącego na tronie Chrystusa sądzącego świat, z Matką Boską i Janem Chrzcicielem po bokach. Całości dopełniają bogate elementy dekoracyjne, m.in. motywy roślinne. W najniższym rzędzie ikon (są to tzw. ikony namiestne)

można dostrzec postać św. Jana Chryzostoma, pierwotnego patrona cerkwi. Warto też zajrzeć na przykościelny **cmen-tarz parafialny**, gdzie wśród nagrobków można odnaleźć dawne łemkowskie mogiły.

MUZYCZNA OWCZARNIA

Zanim wyruszymy z Jaworek na szlak, warto sprawdzić, czy w Muzycznej Owczarni (ul. Biała Woda 13) nie odbywają się akurat jakieś ciekawe

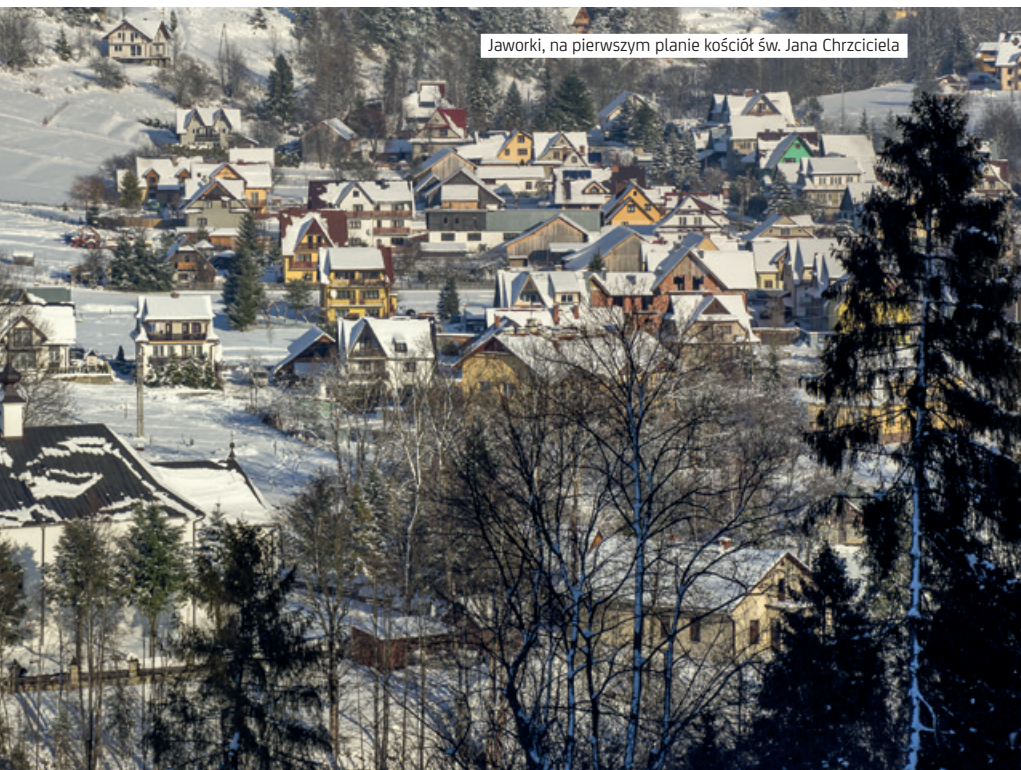

wydarzenia. Pod tą niecodzienną nazwą kryje się powołane do życia ponad 20 lat temu **centrum kulturalne**, w którym organizowane są warsztaty muzyczne, plenery sztuk wizualnych, a także liczne koncerty. Na scenie stali tu m.in. Dżem, Lombard, Grzegorz Turnau, Hanna Banaszak czy Wojtek Pilichowski, znany propagator ośrodka. Co ciekawe, to miejsce pracy twórczej faktycznie zajmuje odrestaurowany budynek owczarni, który został tu przeniesiony z pienińskich polan przez jednego z inicjatorów przedsięwzięcia, Wieńczysława Kołodziejkiego.

Naprzeciw centrum działa **stadnina koni Rajd** (<http://stadninarajd.pl>), w której można skorzystać z bogatej oferty jeździeckiej.

KOLEJ LINOWA HOMOLE

To druga kolejka linowa w okolicy (pierwsza wiedzie ze Szczawnicy na Palenicę), dzięki której można skrócić sobie trekking na grzbiet Małych Pienin. Jej wymiary są skromniejsze, a długość trasy wynosi 621 m (jedzie się ok. 4 min). Przy górnej

Jaworki, na pierwszym planie kościół św. Jana Chrzyciela

NAWRÓCONA CHYTRA WDOWA

Obecnie w skład Jaworek wchodzi Biała Woda i Czarna Woda, które za czasów Rusi Szlacheckiej stanowiły odrębne wsie. Pierwszą z nich odwiedza się niejako po drodze do rezerwatu o tej samej nazwie, a do drugiej wiedzie ulica Czarna Woda, biegnąca na północny wschód od rynku w Jaworkach. Z tymi dawnymi wsiami związane są liczne lokalne legendy. Jedną z nich mówi o chciwej wdowie z Białej Wody, która – mimo bogactwa pozostawionego jej przez męża – bez przerwy pragnęła pomnażać posiadane dobra. Pewnego razu usłyszała o skarbach ukrytych w pobliskiej Czubatej Skale. Kosztowności pilnowały co prawda rozmaite demony, ale raz do roku, w Niedzielę Palmową, opuszczały one to miejsce i wówczas można było się nieźle obtowić. We wskazany dzień wdowa wybrała się więc ku skale ze swoją małą córeczką. Miejsce faktycznie okazało się niepilnowane, a kosztowności czekały na chętnych. Kobieta zaczęła ładować je łapczywie we wszystko, co miała. Gdy wyszła na chwilę z jaskini z zamiarem powrotu po więcej, skała zatrzasnęła się, zamykając płaczące dziecko w środku! Na nic zdały się lamenty i rozdanie skarbów ubogim. Kobiętę spotkała sroga kara, a kolejny rok spędziła, modląc się o wybaczenie. Robiła to tak żarliwie, że w następną Wielkanoc wrota w Czubatej Skale się otwały, a oczom wdowy ukazał się jej córka, cała i zdrowa. Od tej pory kobieta zmieniała się nie do poznania. Uczciwie i ciężko pracowała, dzieląc się zarobkiem z sąsiadami, a jej dziecko wyrosło na zdrową, złotowłosą niewiastę.

stacji kolejki działa **Szałas Bukowinki**, oferujący pyszne jedzenie i jeszcze lepsze widoki. Pochłaniając kwaśnicę, można cieszyć oko krajobrazami Pasma Radziejowej w Beskidzie Sądeckim. Z kolei w sąsiedniej **bacówce U Wojtka** warto rzucić okiem na proces produkcji regionalnych serów (i zakupić jeden do domu). Czekają tu też różne **atrakcje dla najmłodszych**, np. przejażdżki monsterrollerami, czyli terenowymi hulajnogami na dużych kołach. W Jaworkach dolna stacja kolejki linowej znajduje się na końcu ulicy Zaskalskiej.

KOLEJ LINOWA HOMOLE

- www.arenanarciarska.pl
- pn.–pt. 9.00–17.00, sb., nd. 9.00–19.00
- 7–9/12–14 zł w jedną/obie strony (zimną obowiązują stawki karnetowe za użytkowanie stoków)

WĄWÓZ HOMOLE

Ten znany na całą Polskę skalny jar stanowi jedną z głównych atrakcji Pienin. Można tutaj dotrzeć na piechotę, wspinając się z Jaworek szlakiem zielonym albo podjeżdżając kolejką linową Homole do jej górnej stacji, a następnie schodząc. W niniejszym przewodniku wąwóz został uwzględniony w obrębie tras nr 5 (zob. s. 75) oraz nr 6 (zob. s. 83). W 1963 r. ustanowiono tutaj rezerwat przyrody, którego główną część stanowi kanion w kształcie litery „V”. Jego wapienne ściany sięgają w niektórych miejscach wysokość do 120 m! Wapień (jest to jego odmiana krynowidowa) jest skałą miękką i podatną na kształtowanie, przyjmuje więc w wielu miejscach **fantazyjne formy**. Przez środek wąwozu przepływa potok Kamionka, który miał udział w jego żłobieniu.

W skład obszaru chronionego wchodzi też **Dubantowska Polana**, popularne miejsce odpoczynku wspinających się wędrowców. Znajdują się na niej dwie efektowne formacje skalne: Czajakowa Skała oraz Kamienne Księgi. Z drugą z nich związane są legendy, które sugerują, że właśnie w tym miejscu zostały wryte losy całej ludzkości. Swego czasu zdołał je rzekomo poznać pewien pop z Lipnika Wielkiego, któremu natychmiast odebrało mowę!

Wąwóz Homole jest także bardzo różnorodny pod względem przyrodniczym, występuje tu niezwykle bogactwo flory. Na jego terenie znajdziemy wiele gatunków roślin chronionych, m.in. lilię złotogłów i cis pospolity. Skały porastają liczne mchy i paprocie. Ta naturalna mozaika emanuje bogactwem barw,

przede wszystkim w sezonie jesiennym, który jest niezmiernie polecany na wizyty. Warto wiedzieć, że wąwóz Homole, tak jak wiele innych miejsc w Pieninach, był w przeszłości eksploatowany górniczo, a jego ściany do tej pory kryją pozostałości dawnych szybów, np. w okolicy skały nazywanej Prokwitowską Homolą.

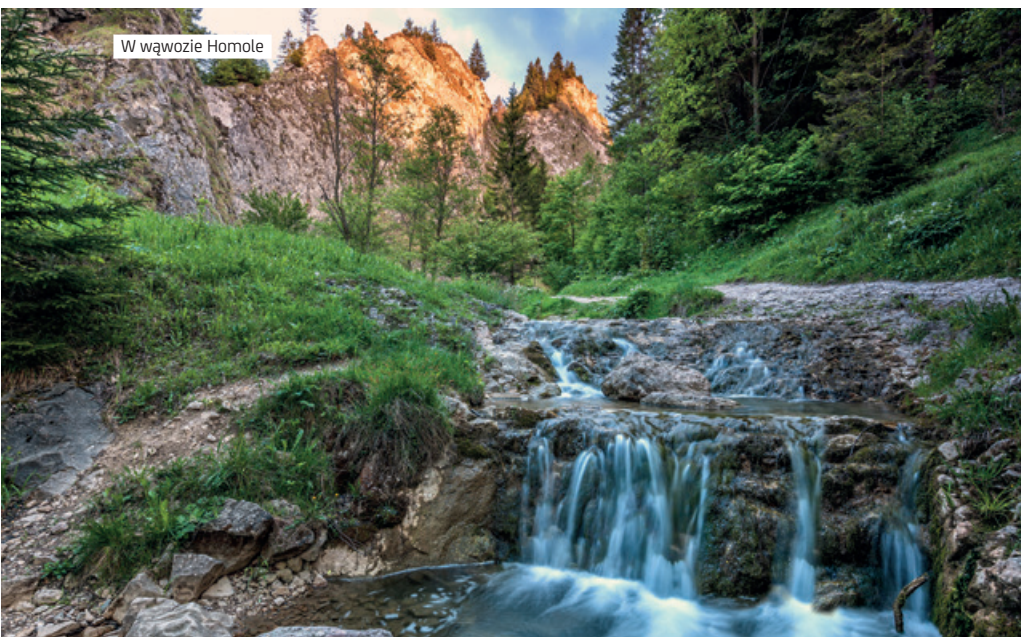
Pamiętajmy, że w sezonie letnim w rezerwacie nie brakuje odwiedzających, niemniej tutejsza infrastruktura jest do tego świetnie przygotowana. Podejścia ułatwiają liczne schodki i poręcze.

WĄWÓZ HOMOLE

- 1,50 zł (opłata pobierana tylko w sezonie letnim), 3 zł/godz. parking

W wąwozie Homole

BIAŁA WODA

Pod taką nazwą figuruje zarówno dawna wieś Rusi Szlachtowskiej, a dziś część Jaworek, jak i drugi po wąwozie Homole popularny **rezerwat przyrody** w okolicy tej miejscowości, powołany do życia w 1963 r. Jeśli nie mamy ochoty się wspinać (ani też obciążać kolan, schodząc), to wizyta w Białej Wodzie będzie idealna, gdyż prowadząca tu trasa jest płaska (z Jaworek wiedzie ona szlakiem żółtym). Podobnie

jak Homole, rezerwat ten jest zbiorem skał wapiennych o urozmaiconych kształtach, które porasta interesująca flora. W tle, niosąc kojące dźwięki, szumi potok Biała Woda, a także łączący się z nim Brysztański Potok. Obszar chroniony składa się z wielu **indywidualnych formacji skalnych** o ciekawych nazwach. Czerwona Skała bywa nazywana „sfinksem” ze względu na kształt przywodzący na myśl to stworzenie z egipskich mitów. Konowalskie Skały wyróżnia ciekawa akustyka, a Kociubylską

W dolinie Białej Wody

Skatę charakteryzują bardzo strome ściany. Warta uwagi jest także niewielka i leżąca na granicy rezerwatu „Bazaltowa Skatka” o pochodzeniu wulkanicznym. Teren Białej Wody ma nieocenioną wartość historyczną, gdyż ciągle można tu znaleźć **pozostałości zabudowań łemkowskiej wsi**, pochodzące sprzed powojennych akcji wysiedleńczych. Przed objęciem tych terenów ochroną w znacznym stopniu wykorzystywano je gospodarczo. Przy drodze prowadzącej do rezerwatu mieści się jedna z wielu

JESZCZE WIĘCEJ SKAŁ

Jeśli wizyta w rezerwach „Homole” i „Biała Woda” nie wyczerpała naszych chęci do oglądania wapiennych skał, to w okolicy znajduje się jeszcze jeden podobny obszar chroniony. Nosi on nazwę Zaskalskie-Bodnarówka i jest znacznie mniej popularny od dwóch pozostałych (ale, co ciekawe, o dwa lata starszy), gdyż nie wiodą tutaj znakowane szlaki turystyczne. Teoretycznie wejście na jego teren wymaga uprzedniego zgłoszenia tego faktu nadleśnictwu. Prowadząca tu ścieżka rozpoczyna się w Jaworkach na końcu ulicy Zaskalskie, za dolną stacją kolejki linowej Homole. Prowadzi ona równoległe do wód Skalskiego Potoku i odcinkami bywa dość trudna do przejścia (jest mocno rozjeżdżona, nie brakuje błota i skał). Po drodze mijają się pola uprawne Skalskie, miejsce dawnej wsi łemkowskiej. W skład ścisłego obszaru chronionego wchodzić dwie główne formacje: Dziurawa Skała i Czerwona Skała. W praktyce trudno tu o spotkanie innych turystów, co sprzyja bytowaniu fauny. Podczas wędrowki można się natknąć choćby na wypatrującego intruzów puchacza.

ciekawych kapliczek dawnej Rusi Szlachtowskiej (zob. ramka *Łemkowskie kapliczki*, s. 153). Turystyczny charakter tego miejsca i płaska droga dojazdowa sprawiają, że łatwo da się tu dotrzeć ze Szczawnicy, np. kursującymi regularnie meleksami.

BIAŁA WODA

- 1,50 zł (opłata pobierana tylko w sezonie letnim), 3 zł/godz. parking

4 LEŚNICA

Leżąca po słowackiej stronie granicy Leśnica (słow. Lesnica) to wieś o interesującej historii. Miejscowość pojawia się w propozycjach pieszych tras niniejszego przewodnika. Można tutaj szybko zejść ze szczytu Szafrańówki, a następnie zatoczyć krótką pętlę do Szczawnicy, idąc wzdłuż brzegów Dunajca (inną opcję kontynuowania trekkingu uwzględniono w trasie nr 10, zob. s. 113). Dzieje rzeczonoj wsi sięgają XIII w., a swego czasu wchodziła ona w skład włości należących do Czerwonego Klasztoru (zob. s. 174). Przez wiele stuleci Leśnica była odcięta od świata, co zmieniło się dopiero po powstaniu Drogi Pienińskiej, a także trasy do pobliskiego Wielkiego Lipnika (tę drogą otwarto w 1967). Taka izolacja miała

jednak dobre strony, szczególnie w kontekście przetrwania różnych form lokalnego folkloru. W Leśnicy do dziś zachowało się sporo **domów o tradycyjnej pienińskiej architekturze**, a mieszkańcy wsi kultywują wieloletnie zwyczaje, posługując się przy tym słowacką odmianą gwary spiskiej. Łączność ze światem przyczyniła się też do rozwoju turystyki. Już pod koniec XIX w. wzdłuż Drogi Pienińskiej przybywali tu szczawniccy kuracjusze, w tym Maria Konopnicka, która wspominała miejscowość w swoich wierszach. Wart odnotowania jest fakt, że w XX w. Leśnica była przedmiotem sporu między Polską a Czechosłowacją i kilkakrotnie przechodziła między nimi z rąk do rąk, co znalazło ostateczne rozwiązanie dopiero po II wojnie światowej.

Najważniejszym zabytkiem wioski jest XVIII-wieczny **kościół św. Michała**

Zagroda w Leśnicy

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

trek&travel to przewodnik, dzięki któremu poznasz najpiękniejsze górskie trasy oraz odkryjesz najciekawsze atrakcje regionu. Mapy, profile wysokości, panoramy i szczegółowe informacje pomogą odpowiednio przygotować się do wędrowki, a bogate opisy krajoznawcze oraz propozycje miejsc wartych odwiedzenia przybliżą historię, kulturę i zabytki odwiedzanego obszaru. Niezależnie od tego, czy planujesz samotną wyprawę, czy wakacje z dziećmi, w przewodniku **trek&travel** znajdziesz wszystko, co potrzeba, aby wyjazd w góry był udany i pełen atrakcji.

Pieniny, bodaj najmniejsze góry w Polsce, przypominają szkatułkę skarbów. Na niewielkiej powierzchni zobaczymy tu białe skalne turnie (nie tylko Trzech Koron i Sokolicy!), efektowny przełom Dunajca i piękne grzbietowe łąki Małych Pienin. Region wyróżnia się bioróżnorodnością, a świętą bazę do jego zwiedzania stanowi uzdrowisko z tradycjami – Szczawnica. Położona po sąsiedzku polska część Spisza to kraina łagodnych grzbietów i zabytkowych wiejskich kościołów, słynąca z ciekawej kultury ludowej, zjawiskowych panoram Tatr oraz... spokoju, bowiem wciąż zagląda tu niewielu turystów.

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900

0 601 339900

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
• <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
• <http://bezdroza.pl/newsletter>

Hellon SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ebook dostępny na:

ebookpoint

ISBN 978-83-283-7555-0

44,90 zł